

**MAGDA VOLONCIU
LUIZA LUNGU**

Dreptul muncii



Editura

Hamangiu

Cuprins

CAPITOLUL I. INTRODUCERE ÎN DREPTUL MUNCII	1
<i>Secțiunea 1. Despre noțiunea de „muncă” și „dreptul muncii”</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului muncii</i>	5
 CAPITOLUL II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE	
ALE DREPTULUI MUNCII	11
<i>Secțiunea 1. Libertatea muncii și dreptul la muncă</i>	11
§1. Dimensiunea constituțională și europeană a principiului	14
§2. Jurisprudența CEDO	14
§3. Dreptul fundamental la muncă și la libera alegere a locului de muncă (art. 9 C. muncii) – libera circulație	15
<i>Secțiunea a 2-a. Egalitatea de tratament și nediscriminarea</i>	17
§1. Formele de discriminare prevăzute de Codul muncii	17
§2. Răspunderea juridică pentru discriminare	19
§3. Jurisprudența Curții Constituționale și exemple practice	20
<i>Secțiunea a 3-a. Dreptul la liberă asociere</i>	24
<i>Secțiunea a 4-a. Principiul consensualismului și al bunei-credințe (art. 8 C. muncii)</i>	27
§1. Principiul consensualismului	27
§2. Principiul bunei-credințe	28
 CAPITOLUL III. CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ.	
PĂRȚILE CONTRACTULUI	29
<i>Secțiunea 1. Contractul individual de muncă. Definiție</i>	29
<i>Secțiunea a 2-a. Părțile contractului individual de muncă</i>	29
§1. Salariatul	29
§2. Angajatorul	31
§3. Autoritatea angajatorului. Subordonarea salariatului față de autoritatea angajatorului său	33

<i>Secțiunea a 3-a. Caracteristicile/Trăsăturile contractului individual de muncă</i>	35
§1. Contractul individual de muncă este un contract bilateral, sinalagmatic și cu titlu oneros	35
§2. Contractul individual de muncă este un contract comutativ	38
§3. Contractul individual de muncă este calificat ca un contract cu prestații succesive	39
§4. De regulă, contractul individual de muncă este un contract pur și simplu, neafectat de modalități	39
§5. Contractul individual de muncă – contract <i>intuitu personae</i>	40
§6. Contractul individual de muncă presupune obligația de a da și de a face	42
§7. Contractul individual de muncă și alte forme de prestare a muncii	45

CAPITOLUL IV. ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ.

CONDIȚIILE GENERALE ȘI SPECIALE	46
<i>Secțiunea 1. Capacitatea părților</i>	47
§1. Capacitatea salariatului	47
§2. Capacitatea angajatorului	48
<i>Secțiunea a 2-a. Consimțământul</i>	49
<i>Secțiunea a 3-a. Obiectul și cauza</i>	50
<i>Secțiunea a 4-a. Forma contractului individual de muncă</i>	51
§1. De la consensualism la exigența formei scrise	51
§2. Modelul-cadru și caracterul contractului	52
§3. Limba contractului	52
§4. Semnătura electronică și digitalizarea relațiilor de muncă	53
§5. Înregistrarea contractului în Revisal	53
§6. Efectele asupra vechimii în muncă	55
§7. Noțiunea de muncă nedeclarată (art. 15 ¹ C. muncii) și muncă subdeclarată (art. 15 ² C. muncii)	56
<i>Secțiunea a 5-a. Durata contractului de muncă</i>	57

<i>Secțiunea a 6-a. Examinarea medicală la angajare și pe parcursul raportului de muncă</i>	58
---	----

CAPITOLUL V. CONȚINUTUL CONTRACTULUI INDIVIDUAL DE MUNCĂ

<i>Secțiunea 1. Clauzele esențiale ale contractului individual de muncă. Obligația de informare</i>	60
§1. Conținutul obligației de informare	61
§2. Obligația de informare și efectele asupra contractului individual de muncă	66
§3. Modificarea contractului și actul adițional	66
§4. Dreptul la asistență	67
§5. Contractul de confidențialitate	67
§6. Jurisprudența privind obligația de informare	68
§7. Sancțiunile pentru nerespectarea obligației de informare	69
<i>Secțiunea a 2-a. Clauze facultative</i>	70
§1. Clauza de neconcurență	70
1.1. Indemnizația de neconcurență	74
1.2. Durata și efectele clauzei de neconcurență	75
1.3. Situațiile de excepție	75
1.4. Rațiunea limitării duratei	76
1.5. Limitele și protecțiile salariatului în aplicarea clauzei de neconcurență	77
1.6. Determinarea terților și a ariei geografice	77
1.7. Rolul instanței în diminuarea efectelor clauzei	78
1.8. Sancțiunile și efectele nerespectării clauzei de neconcurență	79
1.9. Încetarea efectelor clauzei	80
§2. Clauza de mobilitate	81
2.1. Condițiile de încheiere și natura juridică	81
2.2. Efectele clauzei și diferențele față de alte instituții	82
2.3. Drepturile salariatului și prestațiile compensatorii	82
2.4. Limitele clauzei	83
2.5. Neexecutarea clauzei	83

§3. Clauza de confidențialitate	84
3.1. Forma și durata clauzei	85
3.2. Nerespectarea obligației de confidențialitate	85
<i>Secțiunea a 3-a. Perioada de probă</i>	86
§1. Perioada de probă – instrument de verificare a aptitudinilor	86
§2. Natura juridică: perioada de probă ca o „clauză de dezicere”	87
§3. Durata perioadei de probă	87
§4. Încetarea contractului în perioada de probă	88
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile și obligațiile părților</i>	89
§1. Principalele drepturi ale salariatului	89
1.1. Dreptul la salarizare pentru munca depusă	90
1.2. Dreptul la repaus zilnic și săptămânal și dreptul la concediul de odihnă	90
1.3. Dreptul la egalitate de șanse și de tratament	91
1.4. Dreptul la demnitate în muncă	92
1.5. Dreptul de a presta activitatea în condiții de securitate și sănătate	93
1.6. Dreptul la pregătire profesională	94
1.7. Dreptul la informare și consultare	94
1.8. Dreptul de a participa la determinarea și ameliorarea condițiilor de muncă	95
1.9. Dreptul la protecție în caz de concediere	96
1.10. Dreptul la negociere	97
1.11. Dreptul de a participa la acțiuni colective	97
1.12. Dreptul de a constitui sau adera la un sindicat	98
1.13. Dreptul de a solicita trecerea pe un post vacant mai favorabil	99
1.14. Alte drepturi prevăzute de lege sau contractele colective	99
§2. Principalele obligații ale salariatului	100
2.1. Obligația de a realiza norma de muncă sau de a îndeplini atribuțiile din fișa postului	100
2.2. Obligația de a respecta disciplina muncii	100

2.3. Obligația de a respecta regulamentul intern, contractul colectiv și contractul individual de muncă	101
2.4. Obligația de fidelitate față de angajator în executarea atribuțiilor de serviciu	102
2.5. Obligația de a respecta măsurile de securitate și sănătate în muncă	103
2.6. Obligația de a respecta secretul de serviciu	104
2.7. Alte obligații prevăzute de lege sau de contractele colective de muncă aplicabile	104
§3. Principalele drepturi ale angajatorului	105
3.1. Prerogativa organizatorică – a stabili organizarea și funcționarea unității	105
3.2. A stabili atribuțiile corespunzătoare fiecărui salariat	107
3.3. Să dea dispoziții cu caracter obligatoriu pentru salariat, sub rezerva legalității lor	108
3.4. Să exercite controlul asupra modului de îndeplinire a sarcinilor de serviciu	109
3.5. Să constate săvârșirea abaterilor disciplinare și să aplice sancțiunile corespunzătoare	110
3.6. Obiectivele de performanță și criteriile de evaluare	111
§4. Principalele obligații ale angajatorului [art. 40 alin. (2) C. muncii]	112
4.1. Să informeze salariații asupra condițiilor de muncă și a elementelor raportului de muncă	112
4.2. Să asigure permanent condițiile tehnice și organizatorice avute în vedere la normarea muncii	113
4.3. Să acorde salariaților toate drepturile legale și convenționale	114
4.4. Să comunice periodic situația economico-financiară	114
4.5. Să se consulte cu sindicatul/reprezentanții salariaților	114
4.6. Să plătească contribuțiile și impozitele, respectiv să rețină și să vireze sumele datorate de salariați	115

4.7. Să înființeze registrul general de evidență a salariaților și să opereze înregistrările prevăzute de lege _____	115
4.8. Să elibereze, la cerere, documente care atestă calitatea de salariat _____	116
4.9. Să asigure confidențialitatea datelor cu caracter personal ale salariaților _____	116
4.10. Să răspundă motivat, în scris, în 30 de zile, la cererea de trecere pe un post vacant cu condiții mai favorabile _____	116
<i>Secțiunea a 5-a. Teoria drepturilor câștigate în dreptul muncii. Interpretarea art. 38 C. muncii _____</i>	117
CAPITOLUL VI. CONTRACTE SPECIFICE _____	121
<i>Secțiunea 1. Contractele individuale de muncă pe durată determinată _____</i>	121
§1. Cazurile în care se poate încheia contractul pe durată determinată (art. 83 C. muncii) _____	122
§2. Durata maximă, prelungirea și succesiunea _____	125
§3. Sancțiuni și efecte _____	126
<i>Secțiunea a 2-a. Contractul pe timp parțial _____</i>	126
§1. Forma și natura juridică a contractului _____	127
§2. Salariatul comparabil _____	128
§3. Conținutul contractului de muncă cu timp parțial _____	128
§4. Drepturile salariatului cu timp parțial _____	128
§5. Interdicția efectuării orelor suplimentare _____	129
§6. Transferul și informarea salariaților _____	129
§7. Jurisprudența CJUE _____	129
<i>Secțiunea a 3-a. Munca la domiciliu _____</i>	130
§1. De la „locul clasic al muncii” la domiciliul salariatului _____	130
§2. Formele contractului _____	130
§3. Egalitatea de tratament și obligațiile corelative _____	131
§4. Organizarea timpului de muncă: autonomie și rezultat _____	131
§5. Conținutul obligatoriu al CIM pentru munca la domiciliu _____	131
§6. Munca la domiciliu vs. telemunca _____	132

<i>Secțiunea a 4-a. Telemunca</i>	134
§1. Clauzele obligatorii în CIM	135
§2. Regimul sancționator	135
§3. Sănătate și securitate în muncă (SSM) în telemuncă	136
§4. Obligațiile specifice ale părților în telemuncă	137
<i>Secțiunea a 5-a. Munca prin agent de muncă temporară</i>	138
§1. Cine poate fi agent de muncă temporară	139
§2. Contractele implicate	140
§3. Durata misiunii. Prolungiri	142
§4. Egalitatea de tratament față de salariații utilizatorului	142
§5. Organizarea muncii, pontaj, salarizare și SSM	143
§6. Încetarea misiunii și a raporturilor	144

CAPITOLUL VII. MODIFICAREA CONTRACTULUI

INDIVIDUAL DE MUNCĂ 145

<i>Secțiunea 1. Regula în materia modificării contractului de muncă. Obiectul modificării</i>	145
§1. Obiectul modificării contractului individual de muncă	146
<i>Secțiunea a 2-a. Limitele modificării contractului individual de muncă</i>	147
§1. Interdicția modificării unilaterale cu caracter definitiv	147
§2. Limitele materiale ale modificării contractului	148
§3. Raportul dintre clauzele esențiale și prerogativa angajatorului de direcție	148
<i>Secțiunea a 3-a. Modalități de modificare a contractului de muncă</i>	149
§1. Modificarea poate interveni prin acordul părților, prin lege (de drept) sau unilateral	149
<i>Secțiunea a 4-a. Delegarea și detașarea</i>	150
§1. Delegarea	150
§2. Detașarea	152
<i>Secțiunea a 5-a. Schimbarea temporară a locului și felului muncii</i>	155
§1. Cazurile de aplicare – forța majoră	156
§2. Sancțiunea disciplinară	157
§3. Măsura de protecție a salariatului	157

CAPITOLUL VIII. SUSPENDAREA CONTRACTULUI

INDIVIDUAL DE MUNCĂ	159
<i>Secțiunea 1. Noțiune și efecte</i>	159
<i>Secțiunea a 2-a. Suspendarea de drept a contractului individual de muncă</i>	161
§1. Cazurile de suspendare de drept (art. 50 C. muncii)	161
1.1. Concediul de maternitate	161
1.2. Incapacitatea temporară de muncă (concediul medical)	162
1.3. Carantina	163
1.4. Exercitarea unei funcții în cadrul unei autorități executive, legislative ori judecătorești	164
1.5. Îndeplinirea unei funcții de conducere salarizate în sindicat	164
1.6. Forța majoră	165
1.7. Arestarea preventivă a salariatului	165
1.8. Expirarea avizelor/autorizațiilor/atestărilor necesare exercitării profesiei	166
1.9. Alte cazuri prevăzute de lege	167
§2. Efecte specifice ale suspendării de drept	167
<i>Secțiunea a 3-a. Suspendarea pentru motive ce țin de persoana salariatului</i>	168
§1. Concediul pentru creșterea copilului [lit. a)]	168
§2. Concediul pentru îngrijirea copilului bolnav [lit. b)]	170
§3. Concediul paternal [lit. c)]	171
§4. Concediul pentru formare profesională [lit. d)]	171
§5. Concediul de acomodare în vederea adopției și concediul de îngrijitor	172
§6. Participarea la grevă [lit. f)]	173
§7. Absența nemotivată	174
<i>Secțiunea a 4-a. Suspendarea din inițiativa angajatorului</i>	175
§1. Șomajul tehnic (reducerea sau întreruperea temporară a activității)	175
§2. Suspendarea în temeiul art. 52 alin. (1) lit. b) C. muncii	178
§3. Detașarea	180

§4. Suspendarea avizelor, autorizațiilor sau atestărilor [art. 52 alin. (1) lit. e) C. muncii]	181
§5. Efectele suspendării	182
<i>Secțiunea a 5-a. Suspendarea prin acordul părților</i> (art. 54 C. muncii)	182

CAPITOLUL IX. ÎNCETAREA CONTRACTULUI

INDIVIDUAL DE MUNCĂ	184
<i>Secțiunea 1. Încetarea de drept</i>	185
<i>Secțiunea a 2-a. Încetarea contractului individual de muncă prin acordul părților</i>	196
<i>Secțiunea a 3-a. Încetarea contractului individual de muncă pentru motive ce țin de persoana salariatului</i> [art. 61 lit. a)-d) C. muncii]	199
§1. Concedierea disciplinară – art. 61 lit. a) C. muncii	199
§2. Arest preventiv sau arest la domiciliu mai mare de 30 de zile – art. 61 lit. b) C. muncii	200
§3. Inaptitudine fizică și/sau psihică – art. 61 lit. c) C. muncii	201
§4. Necorespunderea profesională – art. 61 lit. d) C. muncii	202
§5. Aspecte procedurale	204
<i>Secțiunea a 4-a. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului – art. 65 și urm. C. muncii</i>	206
<i>Secțiunea a 5-a. Interdicțiile de concediere</i> (art. 59-60 C. muncii)	233
§1. Interdicții absolute	233
1.1. Efectele juridice și consecințele practice	234
1.2. Exercițarea drepturilor sindicale și a dreptului la grevă	235
§2. Interdicții relative (temporare)	236
2.1. Incapacitatea temporară de muncă	237
2.2. Carantina	237
2.3. Sarcina (graviditatea)	237
2.4. Concediul de maternitate	238

2.5. Concediul pentru creșterea și îngrijirea copilului.	
Alte tipuri de protecție	238
2.6. Protecția liderilor sindicali	239
2.7. Concediul de odihnă	239
§3. Excepții de la interdicțiile de concediere	
[art. 60 alin. (2) C. muncii]	239
3.1. Protecția liderilor sindicali și testul de	
proportionalitate	241
3.2. Protecția maternității și egalitatea de tratament	241
3.3. Protecția sănătății și incapacitatea temporară	
de muncă	242
CAPITOLUL X. DEMISIA	243
<i>Secțiunea 1. Definiție, natură juridică și principii</i>	243
<i>Secțiunea a 2-a. Termenul de preaviz</i>	246
<i>Secțiunea a 3-a. Momentul încetării contractului</i>	247
CAPITOLUL XI. JURISDICȚIA MUNCII	248
<i>Secțiunea 1. Definiție</i>	248
<i>Secțiunea a 2-a. Părțile în conflictul de muncă</i>	248
<i>Secțiunea a 3-a. Termene pentru formularea cererilor</i>	249
<i>Secțiunea a 4-a. Competența instanțelor</i>	250
CAPITOLUL XII. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	
ÎN DREPTUL MUNCII	252
<i>Secțiunea 1. Regulamentul intern</i>	252
§1. Noțiune și natură juridică	252
§2. Obiectul Regulamentului intern și al	
Regulamentului de organizare și funcționare	253
§3. Competența de elaborare. Consultarea partenerilor	
sociali și echipa de redactare	254
§4. Problema sancțiunii pentru lipsa consultării	
a generat controverse	254
§5. Conținutul minim obligatoriu (art. 242)	255
§6. Informarea salariaților și opozabilitatea (art. 243)	257

§7. Modificarea Regulamentului intern (art. 244) _____	257
§8. Controlul conținutului și procedura de contestare (art. 245) _____	258
§9. Termene pentru întocmire și situații particulare (art. 246) _____	258
<i>Secțiunea a 2-a. Răspunderea disciplinară</i> _____	259
§1. Abaterea disciplinară și prerogativa disciplinară a angajatorului _____	259
§2. Sistemul sancțiunilor disciplinare în dreptul comun (art. 248 C. muncii) _____	261
§3. Interdicția amenzilor și natura reducerilor salariale _____	263
§4. Condițiile răspunderii disciplinare – abaterea disciplinară _____	264
§5. Distincția dintre viața privată și viața profesională _____	265
§6. Cazuri de nerăspundere disciplinară _____	267
§7. Individualizarea sancțiunii (art. 250) _____	268
§8. Rațiunea și rolul cercetării disciplinare _____	268
§9. Etapele cercetării disciplinare prealabile _____	270
9.1. Sesizarea _____	270
9.2. Persoana sau comisia împuternicită _____	271
9.3. Convocarea salariatului _____	272
9.4. Etapa audierii _____	274
9.5. Asistarea salariatului _____	276
9.6. Procesul-verbal și raportul final _____	277
§10. Abaterea disciplinară și vinovăția _____	278
§11. Individualizarea sancțiunii disciplinare (art. 250 C. muncii) _____	279
§12. Decizia de sancționare disciplinară – art. 252 C. muncii _____	281
12.1. Termenele pentru aplicarea sancțiunii [alin. (1)] _____	282
12.2. Natura juridică și calculul termenelor _____	282
12.3. Conținutul deciziei de sancționare – art. 252 alin. (2) C. muncii _____	283
12.4. Comunicarea deciziei și efectele acesteia – art. 252 alin. (3) C. muncii _____	286

12.5. Contestarea deciziei – art. 252 alin. (5) C. muncii	287
12.6. Controlul proporționalității – înlocuirea sancțiunii disciplinare de către instanță	287
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea patrimonială a angajatorului și a salariatului</i>	288
§1. Condițiile răspunderii angajatorului (art. 253 C. muncii)	288
§2. Răspunderea patrimonială a salariatului (art. 254-259 C. muncii)	289
§3. Restituirea sumelor nedatorate și bunurilor necuvenite	293
§4. Rețineri salariale ca modalitate de recuperare a prejudiciului	293
§5. Situația schimbării angajatorului și continuării reținerilor	294
<i>Secțiunea a 4-a. Răspunderea contravențională în dreptul muncii – art. 260 C. muncii</i>	294
<i>Secțiunea a 5-a. Răspunderea penală în dreptul muncii – art. 264 C. muncii</i>	297
§1. Alin. (1) – Stabilirea repetată a salariului sub nivelul minim brut pe țară	297
§2. Alin. (2) – Refuzul nejustificat de a prezenta documente	298
§3. Alin. (3) – Împiedicarea accesului organelor de control	298
CAPITOLUL XIII. TIMPUL DE LUCRU ȘI DE ODIHNĂ	300
<i>Secțiunea 1. Timpul de muncă. Definiție</i>	300
<i>Secțiunea a 2-a. Durata timpului de muncă</i>	301
§1. Reguli speciale pentru tineri	301
§2. Repartizarea timpului de lucru	302
§3. Durata maximă și perioadele de referință	303
§4. Activități cu program atipic (ture)	304
§5. Programul de lucru inegal	305
§6. Programul individualizat de muncă	306

<i>Secțiunea a 3-a. Munca suplimentară</i>	309
§1. Reglementarea anterioară și diferențele față de actualul Cod al muncii	310
§2. Condițiile efectuării muncii suplimentare	310
§3. Compensarea muncii suplimentare	312
§4. Regimul aplicabil tuturor categoriilor de salariați	312
§5. Interdicții	313
<i>Secțiunea a 4-a. Munca de noapte</i>	313
§1. Durata muncii de noapte și perioada de referință	314
§2. Obligațiile angajatorului	315
§3. Recompensarea muncii de noapte	315
§4. Examenul medical și protecția sănătății	316
§5. Interdicții	316
<i>Secțiunea a 5-a. Repausul săptămânal</i>	317
<i>Secțiunea a 6-a. Concediul de odihnă</i>	320
§1. Natura juridică	320
§2. Consecințele nerespectării regimului legal	321
§3. Durata concediului	321
§4. Perioade asimilate muncii efective	322
§5. Concedii suplimentare	322
§6. Programarea și efectuarea concediului de odihnă (art. 148-149 C. muncii)	323
§7. Indemnizația de concediu – art. 150 C. muncii	323
§8. Întreruperea concediului (art. 151 C. muncii)	323
§9. Alte zile libere și concedii speciale	324
9.1. Evenimente familiale deosebite – art. 152 C. muncii	324
9.2. Concediul de îngrijitor – art. 152 ¹ C. muncii	325
9.3. Absențe justificate pentru urgențe familiale – art. 152 ² C. muncii	325
9.4. Concediul fără plată – art. 153 C. muncii	326
9.5. Concediul paternal – art. 153 ¹ -153 ² C. muncii	326

CAPITOLUL XIV. SALARIUL: NOȚIUNE, STRUCTURĂ,	
REGIM JURIDIC	327
<i>Secțiunea 1. Salariul de bază: rolul de nucleu</i>	
<i>al remunerației</i>	327
<i>Secțiunea a 2-a. Indemnizațiile: compensații și plăți</i>	
<i>adiționale</i>	328
<i>Secțiunea a 3-a. Sporurile: componenta compensatorie,</i>	
<i>variabilă</i>	328
<i>Secțiunea a 4-a. Premiile și adaosurile: stimulente</i>	
<i>ale performanței</i>	329
<i>Secțiunea a 5-a. Confidențialitatea și prioritatea la plată</i>	330
<i>Secțiunea a 6-a. Salariul de bază minim brut pe țară</i>	
<i>garantat în plată</i>	330
§1. Obligațiile angajatorului și efectele juridice	331
§2. Durata aplicării și diferențierile posibile	332
<i>Secțiunea a 7-a. Plata salariului (art. 166 C. muncii)</i>	333
BIBLIOGRAFIE	337